

14. Kosztolányi Dezső

Szerző dezs

Egy regény elemzése több szempontból

Kosztolányi:
prózaíróként és
költőként is eredeti,
utánozhatatlan; magyar széppza lekiemelkedőbb
alakjaként emlegetik, nagyon jó
újságíró; halál
a fő téma, ez érdekelte a legjobban, de
életigenlő ember;
szecessziós szerepjátszó
(bár nem elkötelezett), homo aestheticus, nyelvművelő

Édes
Anna
(1926)
második
korszakában írta, ekkor keletkeztek
regényei, Nyugatban jelenik meg,
folytatásokban
az író
kapott
egy ügyvédi levelet, amiben
megemlítették az esetet, vagy a
felesége mesélte
neki, esetleg Kosztolányi
ismeretségében volt egy család, ahol
ez történt
koncepció:
főszereplő átalakulása egy pszichés,
elnyomott helyzetben, ahol el kell
fojtania alapvető érzéseit,
ösztöneit, nincs társaslát, nem
lehetnek érzelmei;
sorsa egyetemes, mindenkire
érvényesíti az
író
mottó: nagyon
fontos, a koncepció szempontjából:
idézet a Rituale Romanumból (halotti
beszéd), ami később a regényben is
megjelenik
szerkezet,
csel. menete (4 fejezetenként):

1.:
helyszín- és helyzetrajz, több
helyszínen, késleltetett
előkészítés

2.:
kibontakozás: Anna beilleszkedik (ő maga csak a 6.
fejezetben
jelenik meg)

3.: tetőpont,
epizód: flört Jancsival

4.: a katasztrófaig

utolsó 3

fejezet: utójáték:

ítélet,

végző-szerűség; hatásos,

meghökkenítő

keretjáték

személyek:

Anna:

a felszínen dolgozó, szorgalmas, megbecsüli

sorsát, engedelmes, ideális cseléd,

de mindenki eszköznek tekinti, emellett ismeretlen indulatok,

érzések

lappanganak benne, amiket ő sem ért; szenved,

bezárkózik; Jancsi miatt

megváltozik, furcsán viselkedik,

gátlásai részben

feloldódnak; fogadáson

féltékenyen látja, hogy

mással flörtöl, tudatalattija a

felszínre tör és megöli

gazdait

Vizyék:

gazdái, rideg, érzéketlen, kicsinyes

emberek, egymáshoz is alig van közük;

feleség Annában találja meg

célját, ő válik a központi

kérdéssé

Patikárius

Jancsi: szeleburdi, komolytalan, jellemtelen (igazi gentry); az

író árnyképe

Moviszter:

dramaturgiaiag nagyon fontos: szócső (kulcsmondat:

„Cudarul bántak vele...”);

magányos, emberi, átérzi Anna

sorsát, mellé áll

fontosak

a beszélő nevek (Moviszter -

magiszter=hozzáértő; Ficsor házmaster;

Druma

ügyvéd;

Édes=jóságos, Anna=adna)

értelmezés:

nem biztos, hogy nem társadalmi, de nagyon erősen

analitikus, lélektani regény;

értelmezni csak Freud és Ferenczy (Freud

tanítványa, Kosztolányi

barátja)

tanainak segítségével lehet; eszerint

a gesztusokban, mozdulatokban van az

igazi jellem, nem a szavakban (ezek szerint a gyilkosság

kezdettől fogva érik -

az író ezt nagyon jól

ábrázolta)